

'Wij moeten ons groen ergens tussen de stenen en het asfalt kwijt'

Maten is sedert tien jaar Voorman Beheer Openbare Ruimte (BOR) bij de gemeente Ede en beheert de bomen samen met een collega.

Wie ben je en waar kom je vandaan?

"Ik ben Eric Maten, 43 jaar en kom uit Ede. Hier woon ik vanaf 1972."

Waar komt jouw affiniteit met bomen vandaan?

"Als kind was ik al snel afgeleid als ik binnen zat, ik wilde altijd naar buiten en was gefascineerd door de natuur, vogeltjes, beestjes, bomen en struiken. Nu zitten we jammer genoeg heel veel binnen. Maar dat hoort erbij."

Welke opleidingen heb je gedaan en hoe kwam je bij de gemeente Ede terecht?

"In de avonduren deed ik de Lagere Bosbouwtechnische School, daarna de Middelbare Bosbouw en Cultuurtechnische School, nu onderdeel van Helicon. Na militaire dienst werkte ik twee jaar bij een houthandel, bomen zagen in het bos. In 1990 ben ik bij de gemeente in Ede begonnen als reserve-wagenmachinist en reserve-technisch chauffeur. Tussendoor deed ik het gewone onderhoud. Voorman Beheer Openbare Ruimte (BOR) werd ik in 1998. Samen met collega Peter Peters beheer ik de bomen."

Boombeheer in Ede, wat moet ik me daarbij voorstellen?

"We onderhouden vooral veel laanbomen in trottoirs en bomen in plantsoenen en particuliere tuinen. We hebben het meeste werk aan de trottoirbomen in de openbare ruimte. Die zorgen voor problemen doordat de boomwortels het trottoir opdrukken. Ook moeten we bij deze bomen vaak dode takken uitsnoeien. De doorrijhoogte voor vrachtwagens is vier meter, dus takken mogen niet te laag over de weg hangen."

"Als kind wilde ik altijd naar buiten en was gefascineerd door de natuur, vogeltjes, beestjes, bomen en struiken."

Hoe ziet een doorsnee werkdag eruit?

"Ik zit de helft van de dag aan mijn bureau om telefoontjes af te handelen van bewoners die vragen hebben en om zaken te regelen om aan

Het zou er de schijn van kunnen hebben dat de functie van boomverzorger overal nagenoeg hetzelfde is. Het vakblad voor boomverzorging en boombeheer weet dat niets minder waar is en bezoekt de mensen achter de functie op zoek naar de verschillende invullingen van het beroep per gemeente. Waar lopen boomverzorgers tegenaan en wat maakt hen of hun gemeente uniek in boomonderhoud? Aan het woord in deze eerste uitgave is voorman boombeheer Eric Maten. Als het aan hem ligt, kun je boomverzorgers geenszins over een kam scheren. Sterker nog: "Iedere boom is maatwerk in Ede."

Door Karlijn Raats

een aanvraag te voldoen. De andere helft van de tijd ben ik op buiten op inspectieronde."

Welke problemen kom je het vaakst tegen?

"Trottoirofdrukking door boomwortels en zwammen op boomstammen of rond de wortels. Bij zwammen laat ik de bomen inwendig onderzoeken. Als het echt gevaarlijk wordt, dan vraag ik een kapvergunning aan en licht de mensen in over de kapplannen. Andere keren zie ik 'plakoksel', een tak die te dicht tegen de stam aangroeit, waardoor er water in blijft staan en gevaar voor takafbraak dreigt. Dan laat ik die tak verwijderen."

Wat behoort verder tot jouw takenpakket?

"Ik draag de verantwoordelijkheid voor kapvergunningen. Die vraag ik aan bij de afdeling Vergunningen bij onze gemeente. Als die toestemming geeft, zet ik een advertentie in de krant met daarin welke boom ik laat kappen en wat er voor in de plaats moet komen. Mensen kunnen daarop reageren. Ook leg ik het plan in het gemeentehuis voor inzage door burgers. De gemeente legt hun eventuele bezwaren aan

Een van de grootste problemen vormt de trottoirpdruk door boomwortels. Hier zijn stoeptegels weggehaald die anders naar boven waren omgebogen.

De takken worden versnipperd in de machine. Oude bomen moeten ze tot 7 meter opsnoeien.

onze juridische afdeling voor. Die beoordeelt of de argumenten zwaarder tellen dan die van het boombeheer en beslist daarna of de kap doorgaat. Maar eigenlijk kappen wij vaker op aanvraag van mensen.”

“De gemeente Ede strekt zich uit tot de dorpen Wekerum, Haskamp, Otterloo, Edeveen, Bennekom en een aantal buurtschappen.

Snoeien besteden we uit, want we hebben geen hoogwerker. Onze eigen sportveldbeheerders snoeien jonge bomen als ze tijd hebben, maar dat gebeurt zelden.”

“Bemesting doen wij minimaal, omdat de effecten nauwelijks zichtbaar zijn. Soms, bij de bouw van een nieuwe woonwijk, als de vrachtwagens en kranen de grond kapot hebben

gereden, bemesten we wel eens bij bomen die in de oude wijk gespaard moesten blijven. Dan breken we de grond los met een plofmachine en stoppen daarna de mest in de grond. Dat besteden we trouwens ook uit. Wij hebben hoogstens een stokzaag.”

Kopen jullie de bomen zelf in?

“Bij nieuwbouw kopen ingenieursbureaus de bomen in. Maar de bomen die we nodig hebben voor vervanging van wegbeplanting kopen wij zelf in. We bepalen ook welke bomen dat zijn. Af en toe is het nodig om de bomen eerst te bekijken bij kwekerijen. Soms hebben de mensen ook nog wel een beetje inspraak en laten we ze kiezen uit drie soorten. Onze vaste leveranciers zijn Ebben in Cuijk, Van den Oever in Haaren en Lappen in het Duitse Nettetal-Kaldenkirchen.”

Hebben bewoners inspraak in het bomenbeleid van de gemeente?

“Bewoners kunnen telefonisch vragen stellen en aanvragen doen. De gemeente heeft een speciaal meldingssysteem aangelegd. Er komen meldingen binnen over laaghangende takken, weinig zonlicht, opgedrukte trottoirs door boomwortels, noem het maar op. Langs de Kastelenlaan zijn we momenteel essen aan het snoeien. De mensen stellen dan vragen als ‘waarom snoeien jullie die andere bomen ook niet meteen, die takken hangen toch ook te laag?’ Dan moeten we uitleggen dat we bij berken en esdoorns moeten wachten totdat het blad eraf is, omdat anders het sap eruit komt lopen en de bomen gaan bloeden.”

“Andere klachten staan wat langer in het systeem, omdat we niet goed weten wat we ermee moeten doen. Bijvoorbeeld in het geval van een melding over bomen bij een parkeerplaats naast de deur, die vol zitten met luizen en hars. Luizen snoepen van het bladsap en scheiden harsachtige stof af, die neervalt op de lak van de auto's. Als je dat niet snel weghaalt, krijg je doffe auto's. Maar we kunnen niet altijd zomaar bomen gaan kappen. We hebben wel eens een zilverspar met extreme luizenoverlast gehad, de halve tuin was een plakkerige massa. Dat was een noodkap.”

Ben je veel tijd kwijt met plagenbestrijding?

“Luizen kom ik veel tegen. De bestrijding ervan besteden we uit. Sinds 1988 verbodt de gemeenteraad het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, daarom gebruiken de

In de Kastelenlaan zagen gemeentewerkers takken van de essen af om de doorrijhoogte van vier meter te bewaren. De dertig tot veertig jaar oude bomen moeten tot zeven meter opgesnoeid worden. Geoefend boomverzorger André de Ruiter (37) bestuurt de machine alsof hij al dansend iemand aan het leiden is; de bak waarin hij staat, zwiept vervaarlijk op en neer en heen en weer.

"Het is sneu voor de bomen, maar mensen moeten nu eenmaal een plekje hebben om te wonen. Maar kap moet niet onnodig zijn."

bestrijders nu een knoflookpreparaat om luizen te verjagen uit lindebomen."

"Ook hebben we zes of zeven jaar geleden geëxperimenteerd met lieveheersbeestjeslarven, want die eten luizen op. Maar de Amerikaanse soort die we in huis hadden gehaald was heel sterk. Die at veel luis op, maar ging de inheemse soort overheersen. Nu mogen we die soort niet mee uitzetten. Met inheemse soorten proberen we nog wel eens wat, maar als het regent, spoelen de luizen én de lieveheersbeestjeslarven weg. Het blijft een experiment."

"Als het regent, spoelen de luizen en de lieveheersbeestjeslarven weg. Het blijft een experiment."

Zijn er nog andere proeven gaande? Dat is wellicht interessant voor andere gemeentes.

"We doen ook proeven met knoflook. Die spuiten we in de kroon van de boom, injecteren het spul in de stam en brengen het in de grond aan met water en met mest. Verder zijn nieuwe dingen

wel leuk, maar is er weinig tijd om te monitoren. Of je moet het uitbesteden aan een bedrijf, zoals wij doen bij onze lopende experimenten."

Hebben jullie erge last van de eikenprocessierups?

"Nog niet zo erg als in Brabant, maar het kan een gevaar voor de volksgezondheid zijn. In het verleden brandden een aannemer de nesten eruit. Maar die brandhaartjes vlogen dan in het rond. We besteden de bestrijding uit aan Henry Kuppen uit Mill. Hij spuit bacteriepreparaat in de kroon van de boom. Als de rups de blaadjes eet, gaat hij dood. Kuppen heeft ook een zuigmachine met een oventje erin, die de rupsen verbrandt zodat er weinig residu is. Ook plukt hij nesten, die hij van tevoren vanuit een hoogwerker impregneert met een lijm en plukt ze vervolgens uit de boom. Van daaruit gaan de nesten naar de verbrandingsoven bij de stort, omdat die brandharen anders nog wel een jaar of vijf actief blijven. Blijven die in je keel hangen bij het inademen, heb je echt een probleem. In de zomer bellen mensen ons wel eens op omdat ze de eikenprocessierups hebben gesignaleerd in een boom. Dan waarschuwen we mensen voor die haartjes en adviseren we hen er vanaf

te blijven en hard door te lopen of te fietsen. Wij ruimen het wel op."

Wat voor actie ondernemen jullie als bomen ziek zijn?

"Dat ligt eraan wat voor ziekte ze hebben, de bloedingziektes aan de kastanjes hebben we gelukkig nog weinig zorg aan, er zijn nog maar een paar kastanjes aan dood gegaan. Maar veel bomen hebben de ziekte wel onder de leden, zo'n 60 procent. We kunnen alleen afwachten, omdat we niet weten wat de oorzaak is. Maar over het algemeen kappen we bomen als ze voor negentig procent dood zijn, of we proberen ze wat vitaler te maken door ze te bemesten. Het is goed dat we in Ede geen monocultuur hebben, want bijvoorbeeld in Houten hebben ze duizenden kastanjes langs de rondweg staan en daar zijn ze nu volop aan het kappen. We hebben er nog geen driehonderd, dus dat valt mee."

Heb je als groenliefhebber problemen met bomenkap?

"Dat ligt aan de reden voor de kap. Er spelen nogal wat belangen. Een gemeente moet groeien. Op dit moment is de gemeente de wijk

Erik Maten bekijkt de trottoirofdruk door boomwortels.

Veldhuizen aan het vernieuwen en is de flats aan het slopen. Daar staan grasveldjes met allerlei bomen, maar die moeten weg om plaats te maken voor nieuwe woontorens. Het is sneu voor de bomen, maar mensen moeten nu eenmaal een plekje hebben om te wonen. Maar kap moet niet onnodig zijn. Ik haal een boom niet weg omdat hij toevallig luizen heeft. We vinden bij de gemeente dat iedere boom maatwerk is, dat we eerst al het nodige moeten doen om een boom te redden, of om een middenweg te nemen als onze belangen botsen met die van de mensen."

Met wat voor machines werken jullie?

"Onze aannemers hebben een steelzaag voor het snoeiwerk voor in de hoogwerker. Vroeger was die verboden omdat je die met maar een hand bedient, maar tegenwoordig mogen de werkers ze weer gebruiken. Wij gebruiken bij de gemeente de Husqvarna-motorkettingzaag."

Jullie hebben haast geen fijnstofprobleem. Liggen er desalniettemin plannen om fijnstof in de toekomst te gaan bestrijden met de aanplant van bomen?

"Wij hebben inderdaad plannen liggen voor de aanplant van bomen, die moeten we over een

paar jaar ten uitvoer brengen. Een van onze beleidsmedewerkers kijkt op dit moment naar de voor- en nadelen van boomaanplant en let daarbij in het bijzonder op het tunneleffect: als de wind een bepaalde richting opwaait, kan het stof soms niet weg. Hij kijkt ook naar geschikte ruimtes voor die aanplant, want veel locaties hebben oude hoge bomen, maar niet de ruimte voor jongere bomen en opvangbakken voor het fijnstof daarachter."

"Wat me daar vooral opvalt, is dat problemen met bomen in alle gemeentes wel een beetje hetzelfde zijn."

Zijn er ook uitwisselingen tussen boomverzorgers van verschillende gemeentes?

"Ik ga ongeveer een keer per kwartaal met de andere boomverzorgers naar seminars en congressen die door particuliere boomverzorgingsbedrijven gehouden worden. Wat me daar vooral opvalt, is dat problemen

met bomen in alle gemeentes wel een beetje hetzelfde zijn. De ene gemeente heeft wel veel meer ruimte dan andere gemeentes. Gemeentes met veel grond hebben mooie groenstroken langs de weg. Wij moeten ons groen ergens tussen stenen en asfalt kwijt. Nou zijn we geen 'stad van steen', maar vaak moeten we wel de ondergrondse ruimte bewerken met bomenzand tussen het witzand van het trottoir en schipperen bij ondergrondse kabels en leidingen. Iedere boom is maatwerk bij ons, dat blijkt dan maar weer."